

MEHILÄISPESÄN HENKI

Victor Erice

El espíritu de la colmena, Espanja, 1973, 94 min, K12

Muistatko kun lapsena olit nähnyt elokuvan tai tv-ohjelman, joka oli sinulle hieman liian jännittävä? Tarina tai jokin siihen liittyvä kuva saattoi pyöriä mielessä viikkokaupalla. Joskus muisto karmivasta kohtauksesta piti hereillä iltaisin tai hiipi uniin painajaisten muodossa. Kuvissa oli voimaa – varsinkin elävissä kuvissa!

viö leikkii pienen Maria-tytön kanssa kukkasilla järven

Victor Ericen ohjaama **Mehiläispesän henki** sijoittuu Espanjan sisällissodan jälkeiseen aikaan karun Segovian alueelle. Se kertoo perheestä, jonka isä (**Fernando Fernán Gómez**) keskittyy kirjoihin ja mehiläisten hoitamiseen, ja äiti (**Teresa Gimpera**) on sulkeutunut omaan maailmaansa. Perheen työt, kuusivuotias Ana (surusilmäinen **Ana Torrent**) ja seitsemänvuotias Isabel (**Isabel Tellería**), jäävät ilman aikuisten tukea ja tutkivat maailmaa omasta näkökulmastaan.

Kun kiertävä elokuvakiertue saapuu kaupunkiin, tytöt menevät katsomaan **James Whalen** kuuluisaa kauhuelokuvaa **Frankenstein**, joka nähdään myös tämän vuoden IhmeFilmi-sarjassa. Yksi kohtaus jää erityisesti askarruttamaan Anaa ja Isabelia. Siinä hirviö leikkii pienen Maria-tytön kanssa kukkasilla järven rannalla. Seuraavassa kohtauksessa tytön isä kantaa hänen elottoman ruumiinsa kylään ja syyttää Frankensteinin luomaa oliota. Katsojan mielikuvitus alkaa laukata: mitä kamalaa onkaan tapahtunut.

Kohtaus on voimakas, kuten kaikki Frankensteininsa nähneet tietävät. Tytöt kuitenkin näkevät siitä sensuroidun version. Vuosikymmenten ajan katsojille ei näytetty, että kyse oli oikeastaan onnettomuudesta. Hirviö piti Mariaa yhtä kauniina kuin kukkasia ja heitti tytön järveen osana leikkiä. Puuttuva kohtaus löytyi 1980-luvulla, ja nykyisissä kopioissa se yleensä on mukana. Vahinko ehti kuitenkin tapahtua: hirviö

muuttui monta astetta pelottavammaksi, vaikka sensuurin tarkoitus oli epäilemättä aivan toinen.

Tältä elokuvalta ei kannata odottaa tiiviitä toimintakohtauksia tai raastavia romansseja. Se muistuttaa enemmän runoa kuin tavallista viihde-elokuvaa. Se on huikean kaunis, mutta karhealla ja maanläheisellä tavalla. Yksi Mehiläispesän hengen teemoista on – ehkä hieman yllättäen – elokuvien

katsominen ja niiden vaikutus meidän sieluumme. Elokuvia rakastavalle tämä teos on kuin rakkauskirje: toisaalta suloinen, toisaalta hieman katkera. Minussa Mehiläispesän henki herättää kerta toisen jälkeen halun unohtaa kaikki näkemäni elokuvat vain jotta voisin nähdä ne uudestaan ensimmäisen kerran. Victor Ericen herkkävireisen ohjauksen kautta pääsen lähelle tavoitettani, mutta vain lähelle, sillä sitä ei voi saavuttaa. Lapsuus on lopullisesti mennyttä.

Elokuva on myös täynnä hienovaraisia viittauksia Espanjaan lähihistoriaan, mutta niiden ymmärtäminen ei ole välttämätöntä. Pieni kertaus sisällissotaan ja sen jälkeisiin vuosiin saattaa kuitenkin avata teoksen symboliikkaa.

Tärkeintä elokuvassa on kuitenkin lapsen maailman tutkiminen. Anan ja Isabelin havainnot ja päätelmät ovat virkistävän suoria ja todellisia, mutta samaan aikaan he elävät mielikuvitusmaailmassa, jossa lapsen mieli luo omat lakinsa ja hirviönsä. Siihen maailmaan olisi hienoa päästä joskus vierailulle.

Victor Erice on ohjaajana outolintu. Pitkän uransa aikana hän on päässyt ohjaamaan vain kolme pitkää elokuvaa ja muutaman lyhytelokuvan. Tuntuu melkein kuin maailma olisi menettänyt monia potentiaalisia mestariteoksia. Toisaalta Ericen työskentelyn rytmi muistuttaa hänen elokuviaan: molemmat ovat kiireettömiä, noudattavat omia sääntöjään ja luovat persoonallisia maailmoja.

Ehkä Mehiläispesän henki haluaa muistuttaa katsojaa siitä, että valkokankaalla näkyvä todellisuus voi näyttää ja kuulostaa äärimmäisen yksinkertaiselta, mutta

kuvien takaa paljastuu rikas maailma muistoinen, tarinoineen ja – hirviöineen.

Antti Pentikäinen

POHDITTAVAKSI

- Mehiläispesän henki on pinnaltaan yksinkertainen mutta sisällöltään kompleksinen elokuva. Miltä sen katsominen tuntui esimerkiksi tuttuihin viihde-elokuvaan verrattuna? Oliko katsomiskokemus vaikea, vai oliko Ericen maailmaan helppo päästä?
- Mitä tunteita elokuva herätti ja mitkä kohtaukset olivat tehokkaimpia?
- Katsovatko nykyajan lapset elokuvia samalla tavalla kuin 1940-luvulla eläneet Ana ja Isabel?
- Millaiset elokuvat pelottavat teitä? Ovatko pelon kohteet muuttuneet iän myötä? Millaisia reaktioita esimerkiksi kauhuelokuvat herättävät teissä?
- Miten suhtaudutte elokuvan ikärajiin? Selvittäkää laki elokuvatarkastuksesta ja ikärajoista. Onko nykyinen käytäntö mielestänne toimiva vai pitäisikö sitä muuttaa?
- Kertokaa kummitusjuttu tai muu pelottava tarina. Miten pelon saa herätettyä muissa kuuntelijoissa, lukijoissa tai katsojissa?
- Ottakaa pelottava kuva tai lyhyt videopätkä esimerkiksi kännykän kameralla. Miten tutun ympäristön voisi kuvata pelottavana? Vaikuttaisiko esimerkiksi valon määrä? Entä saako hidas kameranliike kohti raollaan olevaa ovea selkäpiinne karmimaan? Voisiko tarkoin suunniteltu äänimaailma tai musiikki saada katsojan pelkäämään vieläkin enemmän? Katsokaa kaikkien kuvat ja videot ja keskustelkaa niistä. Mitkä toimivat parhaiten ja miksi?
- Voiko kirjan lukeminen pelottaa yhtä paljon kuin elokuvan katsominen? Miten kokemukset poikkeavat toisistaan?